

ÜLKE RAPORLARI SERİSİ

ÜLKE - 031

FAS

EKİM 2026

Eğitim ve Ekonomik
Araştırmalar Şubesi

MOROCCO

Coğrafi ve Ekonomik Bilgiler

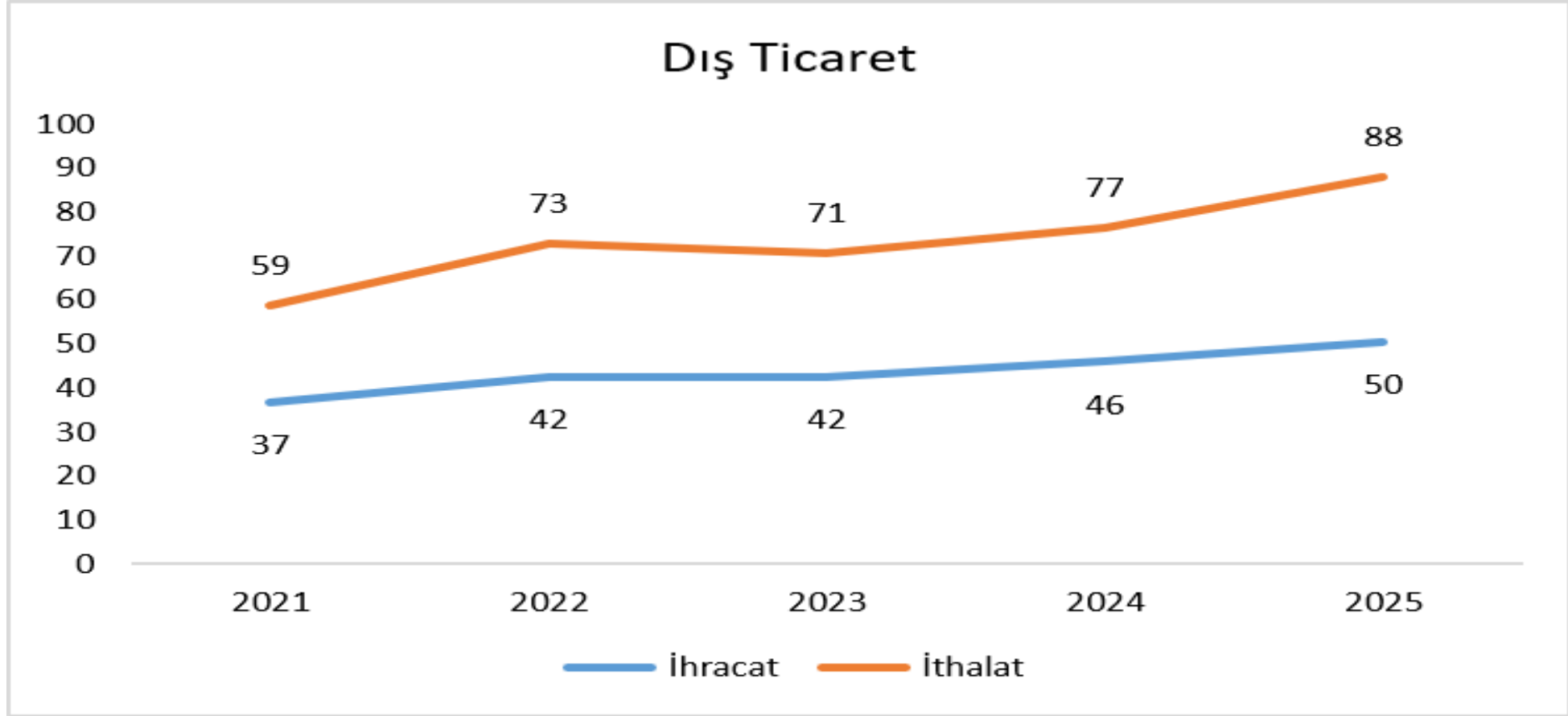

- **Başkent:** Rabat
- **Yüzölçümü (km²):** 710.850 km²
- **Nüfus:** 38,05 Milyon
- **İklimi:** Fas'ta genel olarak Akdeniz ve çöl iklimi görülür. Kuzeyde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Güneyde ise sıcak ve kurak çöl iklimi hâkimdir. Atlas Dağları'nda kışlar daha soğuktur.
- **Ülke Saati:** Uluslararası saat dilimi GMT +1 uygulanmaktadır.
- **Yönetim Şekli:** Parlamenter Monarşi
- **Para Birimi:** Fas Dirhemi (MAD) (1 ABD Doları=9,93 Fas Dirhemi , Ekim 2026)
- **GSYİH (Milyar \$):** 194,33 (IMF)
- **Yıllık Enflasyon Oranı:** %1,3 (IMF)
- **Büyüme Oranı (%):** 4,9 (IMF)
- **Kişi Başı Milli Gelir (bin \$):** 5,11 (IMF)
- **Sanayi:** otomotiv, havacılık, tekstil-hazır giyim, gıda, kimya ve elektronik sektörleri **Tarım:** buğday, arpa, baklagiller, şeker pancarı, sebzeler, narenciye, zeytin ve meyvelerdir.
- **Madenler:** Fosfat, gümüş, kurşun, çinko, bakır, kobalt, manganez ve barit
- **Doing Business sıralaması*:** 53 (2020 Raporu)

*Dünya Bankası tarafından hazırlanan ülkelerin iş yapma kolaylıkları raporu.

DIŞ TİCARET VERİLERİ

Dış Ticaret (x milyar USD)

Kaynak: Trademap

İhracat Pazarları* (x milyon USD)

- İhracatında ilk onda yer alan ülkeler, AB ağırlıklı ülkelerdir.
- İhracatta İspanya, 10.8 milyar dolar ve %21,5 pay ile ilk sırada yer alırken, Fransa %19 ve Almanya %5,3 pay ile takip etmiştir.
- İlk 10 ithalatçı ülke, Fas'ın toplam ihracatının %70'ini oluşturmuştur.
- Türkiye ise 1,2 milyar dolarlık ithalat ile Fas'ın ihracatında 10. sırada yer almış ve %2,3 pay almıştır.
- Fas, 2025 yılında 50,3 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir

Sıra	İthalatçılar	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
1	İspanya	7.865	8.308	9.574	10.128	10.821	21,5
2	Fransa	7.516	8.088	8.721	8.858	9.572	19,0
3	Almanya	1.075	1.336	1.816	2.360	2.674	5,3
4	Hindistan	1.807	2.695	1.218	1.469	2.578	5,1
5	Birleşik Krallık	1.197	1.610	1.893	2.075	2.123	4,2
6	İtalya	1.560	1.887	2.203	2.385	2.039	4,1
7	ABD	1.103	1.418	1.254	1.388	1.619	3,2
8	Başka Yerde Belirtilmeyen Alanlar / Ülkeler	484	547	784	203	1.368	2,7
9	Brezilya	2.029	1.701	1.204	1.326	1.316	2,6
10	Türkiye	800	1.101	1.168	1.172	1.178	2,3
	İlk 10 Toplam	25.436	28.692	29.836	31.364	35.288	70,1
	Diğerleri	11.143	13.640	12.642	14.554	15.025	29,9
	Dünya	36.579	42.331	42.478	45.918	50.313	

Kaynak: Trademap

EĞİTİM VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

İthalat Pazarları* (x milyon USD)

- İthalat yaptığı ülkeler coğrafi olarak çeşitlilik göstermektedir.
- Çin'den** ithalatını ağırlıklı olarak Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı, Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları
- İspanya'dan** ithalatını ağırlıklı olarak Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar, Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı
- ABD'den** ithalatını ağırlıklı olarak Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar ve Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar oluşturmaktadır.

Sıra	İhracatçılar	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
1	Çin	6.870	7.309	7.506	9.080	12.208	13,9
2	İspanya	9.228	10.271	11.078	11.955	11.960	13,6
3	ABD	3.746	5.414	5.970	7.133	8.158	9,3
4	Fransa	6.189	7.712	7.469	7.182	7.940	9,0
5	Türkiye	3.382	3.751	3.611	3.950	4.869	5,5
6	Almanya	2.575	2.979	3.491	4.008	4.703	5,3
7	İtalya	2.973	3.301	3.401	3.481	3.837	4,4
8	Suudi Arabistan	1.815	4.704	2.340	2.497	2.840	3,2
9	Portekiz	1.639	1.346	1.644	1.994	1.999	2,3
10	Hindistan	1.070	1.378	1.481	1.583	1.839	2,1
	İlk 10 Toplam	39.487	48.165	47.992	52.863	60.354	68,6
	Diğerleri	19.181	24.668	22.680	23.739	27.667	31,4
	Dünya	58.667	72.833	70.672	76.601	88.021	

Kaynak: Trademap

İhraç Ürünleri (x milyon USD)

İhraç ettiği ilk 5 fasıl

85-Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı (9 Milyar USD)

87-Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları (8 Milyar USD)

31-Demir veya çelikten eşya (8 Milyar USD)

62-Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar (3 Milyar USD)

08- Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar (2 Milyar USD)

İlk 5 fasılın Fas'ın ihracatındaki payı %61

GTİP	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
'870322	Binek otomobilleri ve insan taşımaya mahsus motorlu diğer taşıtlar; sadece benzinli, taşıma kapasitesi < 10 kişi, 1000 cm ³ < silindir hacmi <= 1500cm ³	2.586	3.390	4.257	5.331	5.192	10,3
'854430	Ateşleme bujileri için kablo bağlantı takımları, taşıtlarda, uçaklarda veya gemilerde kullanılan diğer kablo bağlantı takımları; izole edilmiş	1.677	1.655	2.226	2.251	3.107	6,2
'310530	Diamonyum hidrojenortofosfat (diamonyum fosfat)	1.983	3.459	2.033	2.074	3.092	6,1
'310311	Süper fosfatlar; ağırlık itibarıyla % 35 veya daha fazla difosfor pentaoksit içerenler..	551	818	662	1.342	2.162	4,3
'880730	Uçak, helikopter veya insansız hava taşıtlarının diğer aksam ve parçaları	0	1.239	1.140	1.563	1.897	3,8
'280920	Fosforik asit ve polifosforik asitler	2.204	2.254	1.277	1.451	1.772	3,5
'310540	Amonyum dihidrojenortofosfat (monoamonyum fosfat) ve bunun diamonyum hidrojenortofosfatla (diamonyum fosfat) karışımları	2.138	2.056	1.771	1.971	1.719	3,4
'854442	Bağlantı parçaları takılmış diğer elektrik iletkenleri; izole edilmiş, gerilimi <= 1000 V	761	894	1.156	1.166	1.413	2,8
'070200	Domates (taze/soğutulmuş)	856	1.028	1.141	1.154	1.307	2,6
'251010	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum - kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir (öğütülmemiş)	995	1.322	765	862	1.075	2,1
İlk 10 Ürün Toplamı		13.752	18.116	16.428	19.164	22.737	45,2
Diğerleri		22.827	24.215	26.050	26.755	27.576	54,8
TOPLAM		36.579	42.331	42.478	45.918	50.313	

İthal Ürünleri (x milyon USD)

İthal ettiği ilk 5 fasıl

27-Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar **(12 Milyar USD)**

87- Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı **(10 Milyar USD)**

84- Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları **(9 Milyar USD)**

85- Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı **(8 Milyar USD)**

39- Plastikler ve mamulleri **(4 Milyar USD)**

GTİP	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
'271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar	4.535	8.804	6.932	6.947	6.773	7,7
'880730	Uçak, helikopter veya insansız hava taşıtlarının diğer aksam ve parçaları	0	1.428	1.387	1.429	1.841	2,1
'250300	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	1.096	1.854	791	917	1.628	1,8
'999999	Başka yerde sınıflanmamış / belirtilmemiş ürünler	611	765	670	1.225	1.603	1,8
'870332	Binek otomobilleri ve insan taşımak için motorlu diğer taşıtlar; sadece dizel/yarı dizel, taşıma kap. < 10 kişi, 1500 cm3 < silindir hacmi <= 2500 cm3	1.007	846	1.020	1.054	1.552	1,8
'271113	Bütan (sıvılaştırılmış)	1.644	2.173	1.620	1.643	1.460	1,7
'100199	Buğday (makarnalık durum buğdayı hariç) ve mahlut; tohumluk olanlar HARIÇ	1.158	2.140	1.477	1.345	1.385	1,6
'740811	Rafine edilmiş bakırdan teller; enine kesit > 6 mm	637	757	848	994	1.198	1,4
'270119	Diğer taşkömürleri (aglomere edilmemiş)	954	2.066	1.376	1.065	1.164	1,3
'840734	Kara taşıtları için kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal pistonlu motorlar (patlamalı motor); silindir hacmi > 1000 cm3 a ...	578	750	920	1.107	1.081	1,2
İlk 10 Ürün Toplamı		12.219	21.583	17.041	17.725	19.685	22,4
Diğerleri		46.448	51.250	53.631	58.877	68.336	77,6
TOPLAM		58.667	72.833	70.672	76.601	88.021	

Bu 5 fasılın Fas'ın ithalatındaki payı **%47**

Türkiye'nin Fas'a İhracatı** (x milyon USD)

İhraç ettiğimiz ilk 5 fasıl

27-Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar (534 Milyon USD)

87-Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı (484 Milyon USD)

72- Demir ve çelik (471 Milyon USD)

84-Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları (369 Milyon USD)

73-Demir veya çelikten eşya (308 Milyon USD)

İlk 5 fasılın Fas'a ihracatımızdaki payı %49

GTİP	Ürün Açıklaması	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar	15	77	151	264	512	11,8
'720711	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller; C < %0.25, enine kesit dikdörtgen (kare dahil), en < kalınlığın 2 katı	212	247	27	8	190	4,4
'870331	Binek otomobilleri ve insan taşımaya mahsus motorlu diğer taşıtlar; sadece dizel/yarı dizel, taşıma kapasitesi < 10 kişi, silindir hacmi <= 1500 cm3	117	67	55	123	130	3,0
'730539	Demir/çelikten diğer ince ve kalın borular; diğer şekilde kaynak yapılmış, iç-diş kesitleri daire, dış çapı > 406.4mm	12	33	194	28	125	2,9
'441114	İğaçtan orta yoğunlukta lif levha (MDF); kalınlık > 9 mm	31	46	66	90	101	2,3
'870321	Binek otomobilleri ve insan taşımaya üzere imal edilmiş motorlu diğer taşıtlar; sadece benzinli, taşıma kapasitesi < 10 kişi, silindir hacmi <= 1000cm3	10	17	29	57	85	2,0
401110	Otomobil dış lastiği; yeni	37	42	47	47	51	1,2
'721632	Demir veya alaşımsız çelikten I şeklinde profiller; sıcak haddelenmiş veya sıcak çekilmiş, yükseklikleri >= 80mm	36	23	24	48	47	1,1
'730890	Demir/çelikten diğer inşaat (94.06 pozisyonundaki prefabrik yapılar hariç), diğer inşaat aksamı ve inşaatla kullanılan sac, çubuk, profil, boru vb	14	14	16	69	47	1,1
'711319	Diğer kıymetli metallerden mücevherci eşyası ve aksamı; kıymetli metallerle kaplanmış veya yaldızlanmış olsun olmasın	59	50	48	51	47	1,1
İlk 10 Ürün Toplamı		542	615	656	785	1.335	30,8
Diğerleri		2.435	2.477	2.404	2.657	2.998	69,2
TOPLAM		2.977	3.092	3.060	3.442	4.333	

*FOB tutarı.

*İlgili ürünlerin gümrük vergileri bilgilerine [adresinden](#) ulaşılabilir.

Kaynak: Trademap

EĞİTİM VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

GAİB'in Fas'a İhracatı* (x bin USD)

- GAİB'in Fas'a ihracatı 2025 yılında 126 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.
- En önemli ihraç ürünümüz olan «**Diğer örme veya kroşe mensucat; pamuktan, boyanmış**» ürününün 2025 yılında ihracatı **16 milyon USD** şeklinde gerçekleşmiştir.

GTİP	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
600622	Diğer örme veya kroşe mensucat; pamuktan, boyanmış	6.436	4.068	6.778	12.157	16.087	12,7
560312	Dokunmamış mensucat; dokumaya elverişli sentetik ve suni filamentlerden, 25gr < m2 <= 70gr	13.084	11.461	10.887	13.399	14.171	11,2
540233	Tekstüre iplik (dikiş ipliği hariç); polyesterden, perakende satılacak hale getirilmemiş	4.781	4.393	5.821	8.888	12.022	9,5
600410	Örme veya kroşe mensucat; en > 30cm, elastomerik iplik >= %5, kauçuk iplik içermeyen	7.466	6.812	6.990	5.250	8.028	6,3
550932	Çok katlı veya katlı bükülü iplikler (dikiş ipliği hariç); akrilik veya modakrilik devamsız lifleri >= %85, perakende satılacak hale getirilmemiş	1.030	3.013	5.143	5.812	7.175	5,7
İlk 5 Ürün Toplamı		32.796	29.747	35.618	45.506	57.483	45,3
Diğerleri		58.872	76.343	63.401	53.202	69.439	54,7
Tüm Ürünler		91.668	106.090	99.020	98.708	126.922	

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Sistemi

EĞİTİM VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

*İlgili ürünlerin gümrük vergileri bilgilerine [adresinden](#) ulaşılabilir.

Kolay İhracat Platformu Fas Fırsat Ürünleri

Sektörler	GTİP1	GTİP2	GTİP3
İlaç ve Kimya	280700-Sülfürik asit ve oleum	271019-Diğer yağlar ve müstahzarlar	290315-Etilen diklorür (ISO) (1,2 dikloroetan); doymuş
Demir-Çelik ve Metal	720711-Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller; C < %0.25, enine kesit dikdörtgen (kare dahil), en < kalınlığın 2 katı	732591-Demir/çelikten öğütücü bilyalar ve öğütmeye mahsus benzeri eşya	830820-Adi metallerden boru şeklinde veya yarık saplı perçinler
Makine	840732-Kara taşıtları için kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal pistonlu motorlar (patlamalı motor); 50 cm ³ < silindir hacmi <= 250 cm ³	843830-Şeker imaline mahsus sanayi amaçlı makina ve cihazlar	847410-Toprak, taş, cevher veya katı haldeki diğer mineral maddeleri tasnif etmeye, elemeye, ayırmaya veya yıkamaya mahsus makineler
Tekstil	551614-Dokunmuş mensucat; suni devamsız lifler >= %85, baskılı	550969-Diğer iplikler (dikiş ipliği hariç); devamsız akrilik veya modakrilik lif ağırlıklı fakat < %85, perakende olmayan	551612-Diğer iplikler (dikiş ipliği hariç); devamsız akrilik veya modakrilik lif ağırlıklı fakat < %85, perakende olmayan
Tarım Ürünleri ve Gıda Sanayi	100829-Darı (cin ve kum darı); tohumluk olanlar HARIÇ	020311-Domuzların karkas ve yarım karkasları; taze veya soğutulmuş	020321-Domuzların karkas ve yarım karkasları; dondurulmuş

Özet Pazar Bilgileri

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas, 1987 yılında Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasını (GATT) imzalamış, 1 Ocak 1995 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olmuştur. 13-89 sayılı Kanun uyarınca; kamu güvenliği, kamu ahlakı, insan sağlığı, hayvanların ve bitkilerin korunması, çevrenin korunması, sanat tarihi ve arkeolojik değer taşıyan eşyaların korunması ile ülkenin mali durumunda ortaya çıkabilecek değişiklikler saklı tutulmak kaydıyla, belirli miktar kısıtlamalarına tabi ürünler dışında tüm ürünlerin Fas’a ithalatı serbesttir.
- İthalat işlemlerinde “İthalat Taahhüt, İthalat İzni, Ön İthalat Beyanı” gibi formlar kullanılmakta ve ithalat taahhüdünün ithalatçı tarafından seçilen yetkili bir bankaya sunulması gerekmektedir. İthalat lisanslarının işlenmesi ve verilmesi PortNet sistemi üzerinden online olarak gerçekleştirilmektedir. Patlayıcı ve patlayıcı tozlar, ikinci el giysiler, ikinci el veya kullanılmış lastikler, bazı soğutma ekipmanları ve motorlu taşıtların kullanılmış şasileri gibi belirli ürünlerde ithalat kısıtlamaları ve ithalat lisansı uygulanmaktadır.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas'ın AB, Türkiye, BAE, Birleşik Krallık ve ABD ile ikili serbest ticaret anlaşmalarının yanı sıra Arap Ülkeleri Serbest Ticaret Bölgesi, EFTA Devletleri ile Serbest Ticaret Anlaşması ve Agadir Anlaşması kapsamında tercihli ticaret düzenlemeleri bulunmaktadır. Ayrıca Fas, Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşmasını imzalamış ve onaylamıştır.
- Türkiye ile Fas arasındaki STA kapsamında, Türkiye'nin Fas menşeli sanayi ürünlerine uyguladığı gümrük vergileri 2006 yılında kaldırılmış, Fas ise indirimleri kademeli olarak gerçekleştirmiştir. 2016 yılı itibarıyla iki taraf da sanayi ürünlerindeki vergileri bazı istisnalar dışında sıfırlamıştır.
- Bununla birlikte Fas tarafından sıcak haddelenmiş sac, soğuk haddelenmiş sac, kaplamalı ahşap paneller, kaplamalı ahşap lif levha, elektrikli küçük fırınlar, çelik ve demir borular ve galvanizli teller gibi ürün gruplarında korunma önlemi, dampinge karşı vergi veya ilave gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas, 2018 yılından itibaren Türkiye’den ithal edilen bazı nihai tekstil ve hazır giyim ürünlerinde “Geçici Uyum Önlemleri” uygulamış; 24 Ağustos 2020 tarihinde imzalanan ve 28 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe giren STA Tadil Anlaşması ile bazı ürün gruplarında yeniden gümrük vergisi uygulanması düzenlenmiştir.
- Tarım ürünlerinde ise taraflar, belirli sayıda üründe tarife kotaları kapsamında gümrük vergisi indirimi ve/veya muafiyeti şeklinde taviz tanımıştır. Ancak Fas’ın Türkiye’ye avantaj tanıdığı tarım ürünlerinin büyük çoğunluğunda tarife erozyonu yaşandığı için STA dışında ticaret daha avantajlı hale gelmiştir.
- Fas gümrük nomanklatüründe Armonize Sistem (HS) temel alınmaktadır. Türkiye’deki GTİP ile Fas’ta uygulanan HS kodları birebir örtüşmeyebildiğinden, ihracatçı firmaların ithalatçı firmalarına gümrük vergi oranlarını tespit ettirmeleri veya Ticaret Müşavirliğine danışmaları önem taşımaktadır. Fas’ta risk esaslı gümrük sistemi uygulanmakta ve ilk defa ihracat yapan firmaların ürünlerinde ilave kontroller ve laboratuvar testleri yapılabilmektedir.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas'ta gümrük vergileri **ürün bazında değişmekte** olup, üçüncü ülkelere uygulanan ithalat vergisi birçok üründe **%30** seviyesindedir. 2026 yılında bazı ürünlerde vergiler düşürülürken, bazı ürünlerde artırılmıştır.
Vergisi düşürülenler: Cep telefonları, tarımsal mücadele ürünleri, yarı otomatik çamaşır makinesi girdileri, ahşap paneller ve teneke kutular.
Vergisi artırılanlar: Safran, PVC reçinesi, monofilamanlar, jakarlı örme kumaşlar, bazı beyaz eşyalar ve otomotiv camları.
KDV: %20
Özel vergi: %0,25
Plastik içeren ürünlerde **%1 ekolojik vergi**
Ahşap ve ahşap ürünlerinde **%6 orman vergisi** uygulanmaktadır.
- Ayrıca tütün, alkol, enerji ürünleri, elektronik sigara, bazı elektrikli cihazlar ve şeker içeren ürünlerde **İç Tüketim Vergisi (TIC/ÖTV)** uygulanmaktadır. **1 Ocak 2026'dan itibaren** bazı tütün, elektronik sigara, nikotin ve şeker içeren ürünlerde vergi işaretleme zorunlu hale gelmiştir.
- Türkiye açısından,** Fas'a ihracatta ürün bazında **gümrük vergisi, KDV ve ek vergilerin güncel olarak kontrol edilmesi** önem taşımaktadır.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas, **1995 yılından beri DTÖ üyesidir**. Ürün güvenliği ve denetimi konusunda temel mevzuat **24.09 sayılı Kanun** ve bağlantılı düzenlemelerdir. Fas'ın resmi standartlar enstitüsü **Institut Marocain de Normalisation (IMANOR)** olup, ülkede genellikle **AB ve özellikle Fransa standartları** esas alınmaktadır. Standart kontrollerinin sıkı olması nedeniyle ihracatçıların ürünlerini göndermeden önce ilgili standartları ve gerekli belgeleri kontrol etmeleri önemlidir.
- Kontrol işlemleri **belge kontrolü, fiziksel kontrol ve numune toplama** olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmektedir. Sanayi ürünlerinin büyük bölümünde **uygunluk sertifikası** zorunludur. Uygunluk kontrolleri Fas Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilen **SGS, Bureau Veritas, TÜV Rheinland, Applus Fomento ve Intertek Labtest** gibi özel şirketler tarafından yapılmaktadır.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Bazı ürün gruplarında uygunluk kontrolü **Fas gümrük kontrol noktalarında**, diğer sanayi ürünlerinde ise **çıkış ülkesinde** gerçekleştirilmektedir. Fas'ta varışta kontrole tabi başlıca ürünler arasında **otomobil yedek parçaları, inşaat malzemeleri, filmaşın ve inşaat demiri, ahşap ve sandviç paneller, tekstil ve giyim ürünleri, halılar, ayakkabılar, elektrikli ürünler, mobilyalar, deterjanlar, çelik borular ve çeşitli plastik/metal ürünler** bulunmaktadır.
- **15 Ocak 2025'ten itibaren**, uygunluk sertifikasının menşe ülkesinde alınması gereken durumlarda başvurunun Fas'ta yerleşik ithalatçı tarafından **PortNet** üzerinden yapılması gerekmektedir. Bu nedenle ihracatçı ile Fas'taki ithalatçı arasındaki koordinasyon önem kazanmıştır.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas'ta ürün etiketlerinin genel olarak **ürün türü, menşe/kaynak, miktar, bileşim ve kullanım talimatlarını** içermesi gerekmektedir. Etiketlerin görünür, okunaklı ve silinmez olması; yabancı dilde hazırlanmışsa **Arapça çevirisinin bulunması** zorunludur. Gıda ürünlerinde ayrıca içerik, alerjenler, besin değeri, son kullanma tarihi ve depolama koşulları gibi bilgiler istenmektedir.
- Bazı ürünlerde ayrıca özel belgeler talep edilmektedir:

Gıda ürünleri: Veteriner Sağlık Sertifikası / Bitki Sağlığı Sertifikası

Et ürünleri: Helal Sertifikası

İlaç, kozmetik ve medikal cihazlar: Tescil Sertifikası

Sanayi ürünleri: Uygunluk Sertifikası

- **1 Ocak 2024 itibarıyla**, Fas'a insan tüketimine yönelik gıda ürünü ihraç eden yurtdışında yerleşik firmaların **ONSSA tarafından oluşturulan platforma kaydolması** gerekmektedir.

Dış Ticaret Mevzuatı

- Fas'ta **gümrük kontrolleri, laboratuvar testleri, numune alma ve denetimlerde yaşanan gecikmeler** zaman zaman teknik engel veya tarife dışı önlem haline gelebilmektedir. Bu nedenle ihracatçıların ihracat öncesinde **standartlar, uygunluk belgeleri, sağlık sertifikaları ve kontrol prosedürleri** hakkında bilgi edinmeleri ve Fas'taki ithalatçılarıyla yakın iletişim kurmaları önemlidir.
- Ayrıca **2026 yılından itibaren Türkiye-Fas STA kapsamında menşe kurallarının PAAMK Revize Bölgesel Konvansiyonu ile uyumlaştırılması** nedeniyle menşe belgelerinde yeni uygulamalar başlamıştır. Ancak **Türkiye'den Fas'a yapılan ithalatlarda EUR.1 belgesi veya menşe beyanında "REVISED RULES" ibaresinin bulunması zorunlu değildir.** Bu ibarenin bulunmaması Fas gümrük işlemlerinde engel teşkil etmemektedir.

Ülkemizle İmzalanan İkili Anlaşmalar

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	Resmi Gazete Tarihi ve Sayısı
Ticaret Anlaşması	16.05.1972	05.09.1972/14297
Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması	20.06.1984	14.08.1984/18489
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	8.04.1997	04.05.2004/25452
Gümrük Konularında Karşılıklı İdari ve Teknik Yardım Anlaşması	13.05.2003	05.08.2003/25190
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	7.04.2004	22.06.2005/25853
Serbest Ticaret Anlaşması	7.04.2004	28.12.2004/25684 (Mükerrer)
IX. Dönem KEK Toplantısı Protokolü	3.03.2011	

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- 2008-2020 yılları arasında uygulanan **“Yeşil Fas Planı”** kapsamında elde edilen kazanımlar üzerine inşa edilen ve 2020 yılında başlatılan **“Génération Green 2020-2030”** stratejisinin de katkısıyla tarım sektörü, Fas ekonomisinin temel sektörlerinden biri olmayı sürdürmektedir.
- Tarım, ormancılık ve bağlantılı hizmetlerden oluşan tarım sektörünün katma değeri, 2024 yılında cari fiyatlarla **160,3 milyar Fas dirhemine (yaklaşık 17 milyar dolar)** ulaşmış ve **1.596,8 milyar dirhem (yaklaşık 170 milyar dolar)** seviyesindeki toplam GSYH'nin yaklaşık **%10'unu** oluşturmuştur.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Tarım Sektörü, 2025 yılı itibarıyla ülkenin aktif iş gücünün yaklaşık **%25,5'ine** istihdam sağlarken, kırsal nüfusun yaklaşık **%60,5'inin** geçim kaynağını doğrudan tarım oluşturmaktadır. Tarım ürünleri, 2024 yılında Fas'ın toplam ihracatının yaklaşık **%17,8'ini** gerçekleştirmiştir.
- Fas'ın başlıca tarım ihracat ürünleri arasında **taze meyveler (özellikle turunçgiller, avokado ve kırmızı meyveler), sebzeler (özellikle domates), zeytin ve zeytinyağı ile deniz ürünleri** yer almaktadır. Tarım ve gıda ürünlerinin ihracatında **Avrupa Birliği en önemli pazar** konumundadır.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Fas tarım sektörü genel olarak üç ana üretim yapısı altında değerlendirilebilir:
 - **Modern ve ihracat odaklı tarım:** Özel sektör tarafından gerçekleştirilen, sulama altyapısına ve sermaye yoğun üretime dayalı meyve ve sebze üretimi öne çıkmaktadır.
 - **Sulamaya dayalı tarım:** Büyük kapasiteli baraj ve sulama projeleri sayesinde süt, şeker, tohum ile iç pazara yönelik sebze ve meyve üretimi gerçekleştirilmektedir.
 - **Yağmura bağlı tarım:** Kuzeybatı bölgelerinde daha elverişli koşullarda hububat, zeytin, kırmızı et, süt ve bakliyat üretimi yapılırken, güney ve doğu bölgelerinde daha düşük verimli hububat üretimi ve küçükbaş hayvancılık yaygındır.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- 2024 yılı itibariyle Fas sanayi sektörü ülke GSYH'sının %25,6'sını oluşturmaktadır. Sektör aktif nüfusun %12,8'ine istihdam yaratırken, sanayi sektörleri içerisinde ise gıda, otomotiv, tekstil, konfeksiyon, kimya, mekanik-metalürji, elektrik-elektronik sektörlerinin öne çıktığı görülmektedir.
- Fas Yüksek Planlama Komisyonu (HCP) verilerine göre, ikincil sektörün toplam katma değeri 2022 yılında 299,1 milyar dirhemden 2024 yılında 314,3 milyar dirheme yükselmiştir. Bu dönemde özellikle imalat sanayiinde istikrarlı bir artış kaydedilmiştir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Fas'ın hizmet sektörü ülkenin en çok istihdam yaratan sektörü olup, 2024 yılı itibariyle GSYİH'nın %52,7'sini yaratmıştır. Sektör yaklaşık aktif nüfusun %49,7'sine istihdam sağlarken, ticaret ve oto onarımı, taşımacılık ve depolama, konaklama ve yiyecek hizmetleri, bilgi ve iletişim ile genel kamu yönetimi ve sosyal güvenlik faaliyetleri tüm sektörün faaliyetlerinin %55'ini temsil etmiştir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Turizm, Fas ekonomisinin önemli sektörlerinden biri olup son yıllarda hızlı bir büyüme göstermektedir. **2025 yılında 19,8 milyon turist** ağırlayan Fas, 2024'e göre **%14 artış** kaydetmiş ve yaklaşık 20 milyon turist seviyesine ulaşmıştır. Turizm gelirleri de 2025 yılında rekor seviyeye yükselmiştir.
- 2024 yılında turizmin GSYH'ye doğrudan katkısı **%7,3** seviyesine ulaşmış, turizm tüketimi ise **201,7 milyar dirhem** olarak gerçekleşmiştir.
- Fas'ın turizm altyapısı **kültür, tarih, deniz, doğa ve çöl turizmi** açısından çeşitlilik göstermektedir. **Marakeş, Fes, Rabat, Kazablanka, Şafşavan, Agadir, Essaouira ve Tanca** başlıca turizm merkezleri arasında yer almaktadır. Ülkenin medinaları, tarihi yapıları ve Atlas Dağları'nın yanı sıra Atlantik ve Akdeniz kıyıları önemli turistik çekim merkezleridir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Fas madencilik sektörü, başta **fosfat** olmak üzere ülke ekonomisi ve ihracatında önemli bir yere sahiptir. 2024 yılında **35,3 milyon ton** maden çıkarılmış, sektörün ihracatı **87,1 milyar dirhem (yaklaşık 9,3 milyar dolar)** olarak gerçekleşmiştir. Sektörde 2024 itibarıyla **47.542 kişi** istihdam edilmektedir. Fosfatın yanı sıra **gümüş, kobalt, nikel ve barit** üretiminde de Fas dünya ölçeğinde önemli konumda bulunmaktadır.
- Dünya genelindeki yaklaşık **69 milyar ton fosfat rezervinin 50 milyar tonunun (%72,4)** Fas'ta bulunduğu tahmin edilmektedir. Bu nedenle fosfat, ülkenin madencilik sektörünün temel ürününü oluştururken; **altın, gümüş, kobalt, bakır, çinko, nikel, kurşun, demir ve barit** başta olmak üzere diğer madenlerin geliştirilmesine yönelik yatırımlar da önem taşımaktadır.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Fas, özellikle enerji alanında **dışa bağımlı ve net enerji ithalatçısı** konumundadır. Enerji talebi son yıllarda artışını sürdürmektedir. 2024 yılında ülkenin elektrik talebi 45.698 GWh olarak gerçekleşirken, bunun 43.698 GWh'si ulusal üretimle karşılanmış ve elektrik talebinin yaklaşık %95,6'sı yerli üretimden sağlanmıştır.
- Ülkenin toplam elektrik kurulu gücü 2024 yılında 12.016 MW seviyesine ulaşmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kurulu güç içerisindeki payı %45,3'e yükselmiştir. Yenilenebilir kapasitenin 2.433 MW'ı rüzgâr, 885,2 MW'ı güneş ve 2.120 MW'ı hidroelektrik enerjiden oluşmaktadır. Toplam kurulu güç içinde hidroelektriğin payı %17,6, rüzgârın %20,2 ve güneş enerjisinin %7,4 seviyesindedir.

İş Yapma Kültürü

- Fas'ta birçok sektörde **geleneksel ticaret kanalları** önemini korumakta, Kazablanka merkezli büyük distribütör ve ithalatçılar aracılığıyla ülke genelinde pazara ulaşılabilir. Faslı ithalatçılar genellikle **vadeli ödeme** talep etmektedir.
- Kambiyo rejimine göre **200.000 MAD'a kadar** olan ithalatlarda bedelin tamamı peşin ödenebilirken, bu tutarın üzerindeki işlemlerde peşin ödeme **%30 ile sınırlandırılmaktadır**. Bu nedenle 200.000 MAD üzerindeki ihracat işlemlerinde **%30 peşinat alınması ve kalan %70'lik tutarın akreditif, vesaik mukabili veya sigorta yoluyla güvence altına alınması** önerilmektedir. Özellikle pazara ilk girişte akreditifli ödeme yöntemi tercih edilmesi önem taşımaktadır.

Dağıtım Kanalları

- Fas'ta geleneksel ticaret kanalları perakende sektöründe ağırlığını korumaktadır. Kazablanka merkezli büyük distribütör ve ithalatçılar, ürünleri şehirlerdeki “Medina” olarak adlandırılan bölgelere ulaştırmakta; buradan küçük esnaf ve yerel dağıtıcılar aracılığıyla nihai tüketiciye satış gerçekleştirilmektedir. Geleneksel ticaretin toplam perakende içerisindeki payı %69 seviyesindedir.
- Toplam dağıtım pazarının yaklaşık 200 milyar dirhem (22 milyar dolar) büyüklüğünde olduğu tahmin edilirken, sektörün GSYH'ye katkısı yaklaşık %8 düzeyindedir ve ülkenin en önemli istihdam alanlarından biri konumundadır. Modern dağıtım kanallarının payı ise yaklaşık %31 seviyesindedir.
- Modern perakende sektöründe Marjane, Label Vie, BİM, Aswak Assalam ve Kazyon öne çıkan firmalardır. Mısır merkezli Kazyon, 2025 itibarıyla Fas pazarında yaklaşık 200 mağazaya ulaşarak sektördeki varlığını genişletmiştir.

Tüketici Tercihleri

- Fransa tarihsel ve coğrafi yakınlıkları nedeniyle güçlü rakipler olurken, **Almanya, İtalya, Portekiz, Çin ve ABD** de başlıca rakip ülkeler arasında bulunmaktadır.
- Türk ürünleri Fas pazarında **kalite ve fiyat avantajı** açısından olumlu bir algıya sahiptir. Özellikle otomotiv ve yedek parçaları, tekstil ve hazır giyim, ev tekstili, makine ve aksamı, plastik, elektrikli cihazlar, temizlik ve hijyen ürünleri, kâğıt, mobilya, medikal ve kozmetik ile inşaat malzemeleri Türkiye'nin öne çıkabileceği sektörlerdir. Ayrıca Fas'ın Müslüman nüfusu ve **helal ürün hassasiyeti**, Türk ürünleri açısından ilave bir avantaj sağlayabilmektedir.

Tüketici Tercihleri

- Fas pazarına girişte fuarlar, ikili iş görüşmeleri ve yüz yüze temaslar önem taşımaktadır. Faslı ithalatçıların tesis ziyaretlerine önem vermesi nedeniyle ticari ilişkilerde doğrudan iletişim ve güven oluşturulması önemlidir. Ülkenin birçok sektöründe rekabetin sınırlı, bazı alanlarda ise monopol veya oligopol yapıların bulunması nedeniyle güçlü ve güvenilir yerel ortaklarla çalışmak pazara girişte avantaj sağlayabilmektedir. Bununla birlikte, uzun vadede yerel ortaklıklara alternatif olarak kendi şube veya şirketini kurma seçeneğinin de değerlendirilmesi faydalı olacaktır.
- Büyükşehirlerin yanı sıra gelişmekte olan bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunması nedeniyle güçlü dağıtım ağı, tanıtım faaliyetleri ve tedarik zincirinin sürekliliği başarı açısından önemlidir. Ayrıca ürün kalitesi, teslimat süreleri ve özellikle makine gibi satış sonrası destek gerektiren ürünlerde kurulum, montaj ve teknik servis hizmetlerinin etkin şekilde sunulması, Türk ürünlerine yönelik olumlu algının korunması ve yeni satışların artırılması açısından önem taşımaktadır.

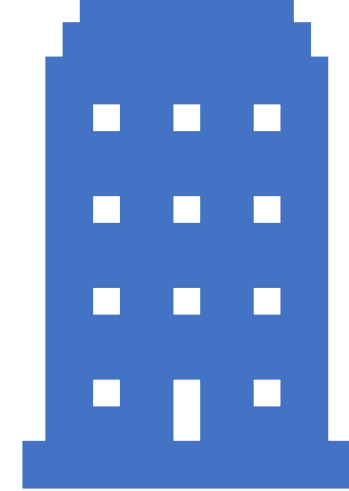
Fuarlar

- Fas'ta gerçekleşen ve gerçekleşecek tüm fuarlara Ticaret Bakanlığımızın ilgili [adresinden](#) ulaşılabilir.

Şirket Kurma Prosedürü*

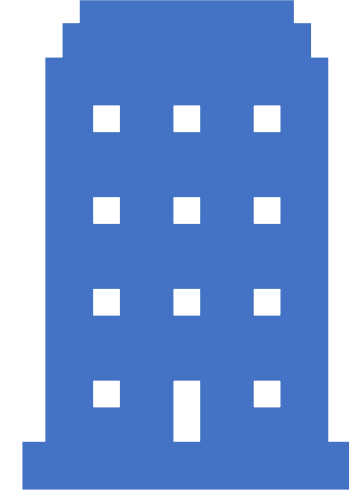
- Öncelikle Fas genelinde uygulanan tüm yasal mevzuat çerçevesinde yerli yabancı ayrımı yapılmamakta, bununla bağlantılı olarak şirket kurarken ya da benzeri resmi işlemlerde yerli ortak aranmamaktadır. Fas'ta genel olarak uygulaması bulunan şirket türleri; Limited Şirket (S.A.R.L), Anonim Şirket (SA), Ortak Adlı Şirket (SNC), Basit Komandit Şirket (SCS), Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket (SCA) olarak tanımlanabilirken en çok açılan şirket türü limited şirkettir (S.A.R.L). Yurtdışı şirketlerin şubesi açılabileceği gibi acenta ve irtibat bürosu kurulması da Fas mevzuatına göre mümkün bulunmaktadır.

* Bu bölümde yer alan bilgilerin güncelliğinin ilgili web sitelerinden ya da ülkedeki Ticaret Müşavirliği'nden kontrol edilmesi önerilmektedir.

Şirket Kurma Prosedürü

- Fas'ta şirket kuruluşu, ülkenin 12 bölgesinde faaliyet gösteren Bölgesel Yatırım Merkezleri (CRI) bünyesindeki “Tek Gişe” uygulaması sayesinde kolaylaştırılmıştır. 47-18 sayılı Kanun ile CRI'ların yetkileri genişletilmiş, işlemler Casainvest ve bölgesel dijital platformlar üzerinden yürütülmeye başlanmıştır. Bu düzenlemelerle şirket kuruluş süresi ortalama 2-9 güne indirilmiş olup, gerekli belgelerin sunulması halinde yerli ortak veya garantör bulundurma zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Şirket türüne ve faaliyet alanına göre gerekli belgeler ve maliyetler değişebileceğinden, kuruluş öncesinde ilgili CRI, OMPIC ve DGI'nin resmi platformlarından güncel şartların kontrol edilmesi önem taşımaktadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

UMUMA MAHSUS, DİPLOMATİK, HUSUSİ VE HİZMET PASAPORTLARI HAMİLİ TÜRK VATANDAŞLARI BOSNA HERSEK'E YAPACAKLARI SEYAHATLERDE TOPLAM KALIŞ SÜRESİ SON 180 GÜN İÇİNDE 90 GÜNÜ AŞMAMAK KAYDIYLA VİZE UYGULAMALARINDAN MUAFTIRLAR.

ÇALIŞMA SAATLERİ İŞYERLERİNE GÖRE DEĞİŞMEKLE BİRLİKTE RESMİ DAİRELER VE FİRMALARIN ÇALIŞMA SAATLERİ İÇİN GENEL UYGULAMA 09:00-18:00 SAATLERİ ARASIDIR.

Özel Günler ve Bayramlar

Özel Günler ve Bayramlar	
Tarih	Özel Gün Adı
1 Ocak 2026	Yılbaşı
11 Ocak 2026	Bağımsızlık Manifestosu Yıldönümü
14 Ocak 2026	Amazigh (Berberi) Yılbaşı
20 Mart 2026	Ramazan Bayramı
1 Mayıs 2026	İşçi Bayramı
27 Mayıs 2026	Kurban Bayramı
17 Haziran 2026	Hicri Yılbaşı
30 Temmuz 2026	Taht Bayramı
14 Ağustos 2026	Oued Eddahab Bağımsızlığı
20 Ağustos 2026	Kralın ve Halkın Devrimi
21 Ağustos 2026	Gençlik Bayramı
26 Ağustos 2026	Mevlid-i Nebevi
31 Ekim 2026	Birlik Bayramı
6 Kasım 2026	Yeşil Yürüyüş Yıldönümü
18 Kasım 2026	Bağımsızlık Bayramı

*Dini bayram tarihleri değişiklik gösterebilmektedir.

Konsolosluk ve Müşavirlikler

TÜRKİYE CUMHURİYETİ RABAT BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres: Abdelkarim Benjelloun Caddesi, No:7 10010 Rabat - FAS

E-posta: ambassade.rabat@mfa.gov.tr

Telefon: +212 537 66 15 22

TÜRKİYE FAS KRALLIĞI BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres: Reşit Galip Cad. Rabat Sok. No: 11, G.O.P., Ankara

E-posta: amb.ankara@maec.gov.ma

Tel: +90 312 437 60 20/21

RABAT TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Adres: Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor 4, rue Tiflet Hassan RABAT / MAROC

E-posta: rabat@ticaret.gov.tr

Telefon: 00 212 537 76 76 01

KAZABLANKA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Adres: Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor Angel Boulevard d'Anfa et Rue d'Algerie, 2 eme etage, appt. 1 CASABLANCA / MAROC

E-posta: kazablanka@ticaret.gov.tr

Telefon: 00 212 522 27 67 57

Faydalı Linkler

- [Ticaret Bakanlığı Uluslararası Veri Tabanları](#)
- [DEİK Türkiye Fas İş Konseyi](#)
- [IMF Fas](#)
- [Kolay İhracat Platformu Fas](#)
- [Ticaret Bakanlığı Fas Faydalı Linkler](#)
- [Ticaret Bakanlığı Fas Raporları](#)
- [Ticarette Teknik Engeller Raporu](#)
- [Ticaret Bakanlığı'nın İhracata Yönelik Devlet Destekleri](#)
- [Ticaret Bakanlığı Tarafından Desteklenen Fuarlar](#)

